

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/26/2017
Identifikačné číslo spisu: 5014200709
Dátum vydania rozhodnutia: 23.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5014200709.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Judity Kokolevskej, v právnej veci žalobcu: A. L. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom N., zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Kvakovou, so sídlom v Žiline, J. M. Geromettu 146/1, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, za účasti: Z. S. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom N., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej číslo 8513-4/2014-BA zo dňa 26. marca 2014, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/155/2014-71 zo dňa 13. októbra 2016, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 14S 155/2016-85 zo dňa 25. novembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/155/2014-71 zo dňa 13. októbra 2016, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/155/2016-85 zo dňa 25. novembra 2016 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej číslo 8513-4/2014-BA zo dňa 26. marca 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a ďalšie konanie.

Žalobcovi voči žalovanej p r i z n á v a p r á v o na náhradu trov konania pred správnym súdom a právo na náhradu trov kasačného konania v rozsahu jednej polovice.

Odôvodnenie

I.

Rozhodnutie krajského súdu

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č.k. 14S/155/2014-71 zo dňa 25. novembra 2016, v spojení s opravným uznesením č.k. 14S/155/2016-85 zo dňa 25. novembra 2016 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej, uvedeného v úvodnej časti tohto rozhodnutia, žalovanému nepriznal právo na náhradu trov konania a súčasne nepriznal právo na náhradu trov konania účastníkovi konania Z. S. J..

2. Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplynulo, že krajský súd mal z obsahu administratívneho spisu

preukázané, že Sociálna poisťovňa pobočka Trnava rozhodnutím č. 700-0252/2011-23 zo dňa 09.09.2011 rozhodla tak, že žalobcovi A. L. V., nar. XX.XX.XXXX. nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 09.04.2010. Proti predmetnému rozhodnutiu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Zamestnávateľ žalobcu - Z. S. K. - GM CONZULTIG, so sídlom 919 10 Buková 22 (od 25.11.2011, 022 01 Čadca, Palárikova 76), ktorý prevzal rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trnava č. 700-0252/2011-23 zo dňa 28.09.2011, nepodal proti nemu odvolanie. Sociálna poisťovňa - ústredie rozhodnutím č. 60174-2/2011-BA zo dňa 20.12.2011 podľa ustanovenia § 193 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov prerušila konanie odo dňa doručenia tohto rozhodnutia do dňa doručenia informácie ZUS Department Ubezpieczeń i Składek (ďalej len „ZUS“), Warszawa, týkajúcej sa statusu účastníka konania v Poľskej republike. Keďže riešenie situácie zamestnancov zamestnávateľa Z. S. K. - GM CONZULTIG, prebiehalo už pomerne dlhé obdobie a Sociálna poisťovňa v rámci riešenia ich poistenia bola viazaná lehotami na vybavenie, akceptovala Sociálna poisťovňa návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych), Varšava, na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s článkom 16 (4) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009, v zmysle ktorej je v prípade zamestnancov uvedeného zamestnávateľa určené poľské zákonodarstvo a taktisto určené zákonodarstvo má konečnú platnosť. Následne Sociálna poisťovňa - ústredie ako odvolací orgán pokračovala v konaní a preskúmala napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Sociálna poisťovňa - ústredie rozhodnutím č. 8513-4/2014-BA zo dňa 26.03.2014 zmenila rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trnava tak, že z výrokovej časti rozhodnutia vypustila text: „... nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti ...“ a doplnila text: „... nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ...“. V ostatnom rozhodnutí potvrdila. Ide o formálny nedostatok, ktorý nemal vplyv na rozhodnutie vo veci. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie nadobudlo právoplatnosť dňa 29.04.2014.

3. Ďalej krajský súd zistil, že za účelom preukázania skutočného výkonu činnosti na území SR každého zamestnanca zamestnávateľa Z. S. K. - GM CONZULTIG, vykonala Sociálna poisťovňa pobočka Trnava dňa 07.07.2011 fyzickú kontrolu priamo v sídle zamestnávateľa, ktorú mal zamestnávateľ uvedenú vo výpise zo živnostenského registra. Reálny výkon činnosti zamestnancov na území SR nebol preukázaný. Kontrolou bolo zistené, že sídlo zamestnávateľa je v rodinnom dome, v ktorom sa však nenachádza žiadna prevádzka, v ktorej by mohli zamestnanci vykonávať prácu. V čase kontroly nebol v mieste podnikania prítomný zamestnávateľ, a tiež žiadny zamestnanec. Ku kontrole neboli predložené žiadne doklady, ktoré by preukazovali, že zamestnávateľ prideloval zamestnancom prácu počas trvania pracovnoprávneho vzťahu, a že zamestnanci na území SR prácu skutočne vykonávali. Taktiež zistené skutočnosti nepreukazujú splnenie kritérií na uznanie miesta sídla zamestnávateľa uvedené vo výpise zo živnostenského registra. Evidencia dochádzky zo strany zamestnávateľa nebola vedená. Z pracovných zmlúv zamestnancov, ktorí majú bydlisko výlučne v Poľskej republike vyplýva, že zamestnávateľom ustanovený pracovný čas je 40 hodín týždenne a dohodnutá dĺžka pracovného času je 1/8 z pracovného času. Hrubá mzda zamestnancov bola 40,- € mesačne. Správa o vykonaní kontroly bola vypracovaná dňa 14.07.2011 a súčasne bol zamestnávateľ vyzvaný na predloženie relevantných dokladov preukazujúcich výkon práce zamestnancov na území SR. Zamestnávateľ následne predložil štvrtročné správy o vykonaní práce, ku ktorým boli pripojené vizitky z hotelov a reštaurácií. Ďalšie doklady ako objednávky od slovenských subjektov na internetové školenia realizované na Slovensku a faktúry za vykonané služby, certifikáty zamestnávateľa, resp. zamestnancov, objednávky a faktúry na výučbu obchodnej angličtiny, či iné činnosti realizované zamestnancami na území SR, zamestnávateľ nepredložil ani po následnej výzve.

4. Zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu krajský súd preskúmal v intenciách ustanovení čl. 11 ods. 1, 3, čl. 13 ods. 3, Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie č. 883/2004 alebo základné nariadenie“) v spojení s čl. 14 ods. 5b, s čl. 16 ods. 2, 3 vykonávacieho nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 z 16.09.2009 (ďalej len „nariadenie č.

987/2009“ alebo „vykonávacie nariadenie“), ktorú právnu úpravu citoval, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku (zákon č. 162/2015 Z.z. - ďalej tiež SSP).

5. Krajský súd dospel k záveru, že žalobca nepreukázal reálne vykonávanie činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky. Podľa pracovnej zmluvy zo dňa 09.04.2010 miesto vykonania prác je uvedené len ako Slovenská republika. Podľa názoru správneho súdu, žalobca nepreukázal konkrétne vykonávanie prác podľa pracovnej zmluvy, na základe ktorej mal vykonať práce promotéra internetových služieb, keď promotér z anglického slova promotion, je osoba, ktorej úlohou je zviditeľniť určitý produkt, značku alebo službu a urobiť ich pre zákazníkov atraktívnejšie a viditeľnejšie, často má podporiť ich predaj a v neposlednom rade zvýšiť prestíž a všeobecné povedomie o samotnej značke či už výrobku alebo služby. Práca zamestnanca nebola žiadnym spôsobom definovaná v pracovnej zmluve, teda z pracovnej zmluvy vôbec nie je zrejmé, čo malo byť úlohou promotéra. Ani v konaní pred súdom žalobca nepreukázal realizáciu pracovnej náplne obsiahnutej v pracovnej zmluve, ktorú mal žalobca vykonávať od 09.04.2010 na území SR. Vzhľadom na uvedené skutočnosti správny súd dospel k záveru, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu základného nariadenia - čl. 13 (3), nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobcu ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území SR, keď nebolo preukázané, že žalobca vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch tak, ako predpokladá čl. 13 (3) základného nariadenia. Uvedené ustanovenia základného nariadenia predpokladajú skutočný, existujúci súbeh dvoch činností (zamestnanie a SZČO vykonávané v odlišných členských štátoch), len táto skutočnosť môže zakladať postup podľa základného nariadenia (čl. 13 (3)) a aplikáciu uplatniteľných právnych predpisov príslušného členského štátu (hlava II čl. 16 vykonávacieho nariadenia).

6. Podľa názoru správneho súdu rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu a žalovanej, ktorými bolo rozhodnuté tak, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy, je v súlade so zákonom, nakoľko ustanovení § 20 zákona o sociálnom poistení predpokladá ako zákonnú podmienku vzniku povinného poistenia existenciu statusu žalobcu ako zamestnanca v pracovnom pomere. Takýto záver nie je v rozpore so skutočnosťou, že žalobcovi bol vydaný registračný list - prihláška FO do Sociálnej poisťovne, v ktorej bol označený identifikačnými údajmi a bol označený aj jeho zamestnávateľ Z. S. K. - GM CONZULTIG. Podanie a registrácia prihlášky však nie je dôkazom o reálnom vzniku pracovného pomeru žalobcu u zamestnávateľa. Správny súd v tejto súvislosti poukázal na ustanovenie § 15 ods. 1 písm. a/, § 19 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení, ktoré upravujú podmienky dôchodkového poistenia, poistenia v nezamestnanosti a povinného nemocenského poistenia, ktorých zákonným predpokladom pre priznanie je existencia statusu zamestnanca, ktorý žalobca v konaní nepreukázal.

7. Správny súd konštatoval, že žalobca v správnom konaní nepreukázal a ani k žalobe nepripojil žiadne dôkazy na preukázanie jeho tvrdení, že od uzavretia pracovnej zmluvy, odo dňa 09.04.2010 vykonával u zamestnávateľa Grzegorz Jan K. - GM CONZULTIG dohodnutý druh práce - promotéra internetových školení, keď nepredložil žiadne relevantné dôkazy, ktorými by skutočný rozsah konkrétnych prác preukázal. Poukázal na to, že žalobca v konaní bol povinný preukázať, aký konkrétny rozsah prác pre zamestnávateľa v súlade s dohodnutým druhom práce podľa pracovnej zmluvy vykonával. Podľa názoru správneho súdu preto neobstojí tvrdenie žalobcu v podanej žalobe, že je poškodený na svojich právach. Konštatoval, že žalobca mohol skutkovým vymedzením uviesť, ktoré konkrétne práce od uzavretia pracovnej zmluvy pre zamestnávateľa vykonával, v ktorých firmách, aké konkrétne produkty, služby poskytoval, s ktorými osobami jednal a pod., ktoré by rozsah ním vykonaných prác pre zamestnávateľa potvrdili.

8. Ďalej krajský súd uviedol, že vzhľadom k tomu, že bolo preukázané, že žalobca vykonáva samostatne zárobkovú činnosť v členskom štáte - v Poľskej republike a nevykonáva činnosť zamestnanca u zamestnávateľa s miestom podnikania na území SR, podlieha výlučne právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva samostatne zárobkovú činnosť (čl. 11 (3) základného nariadenia). Neboli

splnené podmienky pre aplikáciu čl. 13 (3) vo väzbe na čl. 11 (1) prvá veta základného nariadenia, nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh vykonávania činnosti žalobcu ako zamestnanca a SZČO v dvoch členských štátoch. Správny súd mal za to, že v danom prípade nebolo potrebné sa zaoberať ani skutočnosťami registrového sídla zamestnávateľa, keďže nebol preukázaný reálny súbeh dvoch činností - zamestnanie a SZČO vykonávané v odlišných členských štátoch.

9. Správny súd dospel k názoru, že záver prvostupňového správneho orgánu a žalovanej o tom, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy je v súlade so zákonom, ktorý záver vyplýva z ustanovení § 20, § 14 ods. 1 písm. a/, § 15 ods. 1 písm. a/ a § 19 zákona o sociálnom poistení, ktoré upravujú podmienky povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, ktorých zákonným predpokladom pre priznanie je existencia statusu zamestnanca, ktorý však žalobca v správnom ako aj súdnom konaní nepreukázal. Nakoľko v konaní bolo preukázané, že žalobca vykonáva samostatne zárobkovú činnosť v Poľskej republike a z dôvodu, že nebolo preukázané vykonávanie činnosti žalobcu ako zamestnanca u zamestnávateľa na území SR, je zrejmé, že žalobca podlieha výlučne právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva samostatne zárobkovú činnosť podľa čl. 11 ods. 3 písm. a/ základného nariadenia. S poukazom na čl. 11 ods. 3 písm. a/ základného nariadenia teda neboli splnené podmienky pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, nakoľko nebol preukázaný reálny, skutočný súbeh vykonávania činnosti žalobcu ako SZČO a zamestnanca v dvoch členských štátoch.

10. Záverom správny súd konštatoval, že preskúmal žalobu v rozsahu žalobných dôvodov, vyhodnotil vykonané dôkazy, preskúmal procesné postupy a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného správneho orgánu je v súlade s príslušnými právnymi predpismi a zistený skutkový stav bol dostačujúci pre posúdenie veci. Správny súd žalobu zamietol v zmysle ustanovenia podľa § 190 SSP.

11. O trovách konania správny súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 167 SSP, v znení uvedenom vo výroku rozsudku, nakoľko žalovaný, ktorý bol celkom úspešný v konaní, si náhradu trov konania neuplatnil a ani mu žiadne nevznikli. O trovách konania ďalšieho účastníka konania, Z. S. K. voči žalobcovi, ktorý nebol v konaní úspešný, správny súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 169 SSP, nakoľko tomto účastníkovi konania neuložil žiadnu povinnosť, v súvislosti s ktorou by mu vznikli trovy konania.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu

12. Proti rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobca. Namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods.1, písm. g/ SSP. Navrhoval, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/155/2014-71 zo dňa 13. októbra 2016, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

13. Žalobca sa nestotožnil s právnym posúdením veci zo strany krajského súdu a i naďalej zotrval na názore, že na území Slovenskej republiky mu vzniklo povinné sociálne poistenie v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, z dôvodu výkonu jeho pracovnej činnosti ako zamestnanca na území Slovenska.

14. Žalobca dôvodil, že v danom prípade ide o neprimerané použitie článku 11 ods. 2 písm. a/ základného nariadenia a spochybňovanie pracovnej zmluvy. Mal za to, že uvedený článok základného nariadenia nebol aplikovateľný na prejednávajúcu vec, pretože nevykonával len prácu na vlastný účet v Poľsku, ale aj závislú prácu ako zamestnanec na Slovensku, keď v období od 09.04.2010 vykonával závislú činnosť pre zamestnávateľa na území Slovenskej republiky u Z. S. K. - GM CONZULTIN, IČO: 45506108, ktorý ukončil svoju podnikateľskú činnosť ku dňu 02.06.2012, čo v konaní preukázal dôkazmi, ktorými ako zamestnanec disponoval - a to pracovnou zmluvou, štvrtročné správy o vykonaní prác. Zdôraznil, že z dôvodu súbehu výkonu SZČO v Poľsku a zamestnanca na Slovensku sa voči nemu

uplatňuje výlučne článok 13 ods. 3 základného nariadenia, namietajúc, že to žalovaný nerešpektoval, dôsledkom čoho je, že napriek ustanoveniam základného nariadenia sťažovateľ fakticky podliehal v tom istom čase legislatíve v dvoch rôznych členských štátoch, čo však základné nariadením vylučuje. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd preto nesprávne právne vec posúdil, keď tiež nereflektoval vo svojom rozhodnutí na článok 13 ods. 3 základného nariadenia.

15. Sťažovateľ tvrdil, že v rámci správneho konania predložil listinné dôkazy preukazujúce výkon prác - štvrtročné správy o vykonaných prácach, ktorými ako zamestnanec disponoval, a preto nesúhlasí s tvrdením krajského súdu že nepredložil, žiadne dôkazy preukazujúce výkon prác na území Slovenska a teda že nepreukázal konkrétne vykonávanie prác. Vytýkal správne mu súdu ako aj žalovanému, že v rámci svojich rozhodnutí sa vôbec nevyporiadali so záznamom o vykonaní kontroly dňa 14.07.2011 u GM CONZULTIN, ktorý je podľa neho, hlavným podkladom pre vydanie prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne pobočka Trnava č. 700-0252/2011-23 zo dňa 09.09.2011 ako aj druhostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie č. 8513-4/2014-BA zo dňa 26.03.2014.

16. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 242 ods. 1 a v § 246 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z. sťažovateľ namietal, že správny súd porušil zákon tiež tým, že nesprávne právne posúdil vec, keď zákonným spôsobom nevyhodnotil jediný, zákonným spôsobom a vôbec uskutočnený a získaný, dôkaz v rámci prvostupňového správneho konania vykonaný Sociálnou poisťovňou pobočka Trnava a to v rámci kontroly uskutočnenej u zamestnávateľa sťažovateľa - GM CONZULTIN dňa 14.07.2011, ktorej výsledkom pre preskúmanie reálneho výkonu činnosti sťažovateľa na území Slovenskej republiky bol záznam v zmysle § 246 ods. 6 zákona o sociálnom poistení. Vytýkal správne mu súdu, že týmto dôkazom sa nijak nezaoberal a v napadnutom rozhodnutí ho nijak nevyhodnotil.

17. Poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 8Szd/1/2012, ktorého právnu vetu citoval, sťažovateľ tvrdil, že v prípade, ak mal správny súd v rámci prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo dňa 26.03.2014 v úmysle preskúmať v rámci prejudiciálnej otázky aj podkladové rozhodnutie, ktorým predmetný záznam v danom prípade z ohľadu na povahu veci určite je, mohol tak učiniť a vysloviť opak o jeho zákonnosti. Uvedol, že z povahy veci je mimo rozumnú pochybnosť, že ten orgán, ktorý je oprávnený v danom stupni vo veci rozhodnúť, je v prvom rade povinný skúmať, či sú splnené materiálne predpoklady na vznik nároku a v tomto prípade vznik povinného poistenia podľa zákona o sociálnom poistení, pričom zo záznamu ako podkladového rozhodnutia správneho orgánu nevyplýva, že práca sťažovateľa pre jeho vtedajšieho zamestnávateľa za kontrolované obdobie vykonávaná nebola. Sťažovateľ vyslovil názor, že správny súd odignoroval záznam a správu z kontroly zo dňa 14.07.2011, ako základný podklad pre vydanie rozhodnutia, kedy nebol zo strany krajského súdu vyvrátený záver o tom, že práca nebola reálne vykonávaná a to aj napriek tomu, že dôkaz opaku neposkytli, slepo nasleduje nedostatočne odôvodnené rozhodnutie prvostupňového a druhostupňového správneho orgánu, ktorí okrem iného nedostatočne a neobjektívne zistili skutkový stav.

18. Citujúc právny názor Ústavného súdu SR vyslovený v náleze sp.zn. I. ÚS 87/2014 z 10.09.2014 sťažovateľ poukázal na skutkovo a právne obdobnú právnu vec, kedy bol zamestnávateľom subjekt založený v zmysle slovenských právnych predpisov v (Patryk Zabawa -ARTIMA, IČO: 46 022 546) a zamestnancom štátny občan Poľska, ktorý zároveň vykonával činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v Poľsku, a v ktorej Krajský súd v Prešove rozsudkom sp.zn. 1S 12/2014 zo dňa 28.10.2014 pri posudzovaní reálneho výkonu činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky prijal, že záver prvostupňového a druhostupňového správneho orgánu o tom, že na základe výsledkov kontroly nebolo preukázané že žalobkyňa 2/ reálne vykonáva činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom podľa článku 13 ods. 3 základného nariadenia, bol realizovaný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, pretože z obsahu spisu ani z odôvodnenia nevyplýva, akým spôsobom bolo preukázané, že žalobkyňa reálne činnosť zamestnanca nevykonávala, a teda z doteraz vykonaného dokazovania v predmetnej veci, ktorým bola tiež len kontrola na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov v Slovenskej republike, ktorej výsledkom bol záznam v zmysle § 246 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, ktoré je podľa názoru príslušného krajského súdu nedostatočné na vykonanie objektívneho záveru, že žalobkyňa na území

Slovenskej republiky reálne činnosť zamestnanca nevykonávala, je tento záver predčasný a zistenie skutkového stavu je nedostatočné na posúdenie veci. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ zastával právny názor, že krajský súd nesprávne vec právne posúdil, keď uviedol na strane 9 bod 3, že dospel k záveru, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu základného nariadenia článok 13 ods. 3, nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobcu ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území Slovenskej republiky, keď nebolo preukázané, že žalobca vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch tak, ako predpokladá článok 13 ods. 3 základného nariadenia.

19. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v článku 1 písm. a/ základného nariadenia a ustanovenú v § 4 ods. 1 v spojení s § 20 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sťažovateľ uviedol, že správny súd pri posudzovaní statusu sťažovateľa ako zamestnanca mal vychádzať z definície činnosti ako zamestnanec deklarovanej v článku 1 základného nariadenia a v zmysle § 4 ods. 1 v zákona o sociálnom poistení. Namietal, že krajský súd nerešpektoval § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a nad rámec zákona polemizoval, napriek tomu, že existencia právneho vzťahu zakladajúceho právo na pravidelný príjem je poukazom na ustanovenia pracovnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľom a zamestnávateľom, nepochybná, či sťažovateľ vykonával činnosť v zmysle pracovnej zmluvy a čo táto činnosť fakticky obnáša. Tvrdil, že polemikou nad výkladom náplne práce promotora bez reflektovania v tomto ohľade na zmluvnú voľnosť medzi sťažovateľom a zamestnávateľom pri nerešpektovaní existencie pracovnej zmluvy ako právneho vzťahu zakladajúceho pravidelný príjem v zmysle § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, došlo zo strany správneho súdu k porušeniu zákona nesprávnym právnym posúdením veci.

20. Sťažovateľ záverom zdôraznil, že správny orgán ani správny súd nemôže od sťažovateľa požadovať splnenie iných než zákonom o sociálnom poistení v § 4 ods. 1 v nadväznosti na článok 1 písm. a/ základného nariadenia uvedených položiek na status zamestnanca, resp. vznik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca podľa § 20 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktorou je existencia právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na pravidelný príjem, tzn. existencia pracovnoprávneho vzťahu na základe pracovnej zmluvy. Namietal, že aj napriek tomu, že správny súd nemal právo vykladať myšlienku zmluvnej voľnosti sťažovateľa a zamestnávateľa pri charakteristike druhu práce promotera, uvedené vykonal. Záverom opätovne poukázal na to, že v administratívnom ako je v súdnom konaní boli predložené doklady preukazujúce reálnosť výkonu činnosti zamestnanca a hlavne na závery samotnej kontroly Sociálnej poisťovne zo 14.07.2011.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobcu

21. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobcu nesúhlasila s dôvodmi uvedenými v kasačnej sťažnosti. Navrhovala, aby kasačný súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/155/2014-71 zo dňa 13. októbra 2016, potvrdil.

22. V dôvodoch vyjadrenia žalovaná uviedla, že žalobca v kasačnej sťažnosti neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozhodnutia žalovanej č. 8513-4/2014-BA zo dňa 26.03.2014. Ďalej uviedla, že v preskúmanom rozhodnutí ako aj vo vyjadrení k žalobe v predmetnej veci krajskému súdu podrobne objasnila, z akých dôvodov žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti dňom 9. apríla 2010 a svoj právny názor zdôvodnila príslušnými koordinačnými právnymi predpismi, ktoré upravujú sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov v rámci členských štátov EÚ.

23. Poukazom na aplikáciu článkov 13 ods. 3 základného nariadenia a judikatúru Súdneho dvora európskej únie - rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci Mattem a Cikotic C-10/05, uviedla, že žalobcov výklad tohto článku je nepresný a zavádzajúci. Poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 10Sžso/77/2015 zo 22. júna 2016 zdôraznila, že dôkazy predložené

žalobcom v danom prípade nepreukazujú, že k reálnemu výkonu pracovnej činnosti došlo, v ktorej súvislosti tiež poukázala na právny názor v rovnakom prípade Krajského súdu v Žiline vyslovený v rozsudku č.k. 20Scud/57/2014-78 z 9. júna 2015, potvrdený Najvyšším súdom Slovenskej republiky rozsudkom sp.zn. 10Sžso/48/2015 z 28. septembra 2016.

24. Trvala na tom, že kontrolou zo dňa 7. júla 2011, za účelom preukázania skutočného výkonu činnosti na území Slovenskej republiky každého zamestnanca zamestnávateľa v GM CONZULTIN, vykonanou v sídle zamestnávateľa, uvedeného vo výpise zo živnostenského registra, reálny výkon činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky nebol preukázaný. Kontrolou bolo zistené, že sídlo zamestnávateľa je v rodinnom dome, v ktorom sa však nenachádza žiadna prevádzka, v ktorej by mohli zamestnanci vykonávať prácu, v čase kontroly nebol v mieste podnikania prítomný zamestnávateľ a tiež žiaden zamestnanec, ku kontrole neboli predložené žiadne doklady, ktoré by preukazovali, že zamestnávateľ prideloval zamestnancom prácu počas trvania pracovnoprávneho vzťahu a že zamestnanci na území Slovenskej republiky prácu skutočne vykonávali. Poukazom na článok 3 ods. 2 vykonávacieho nariadenia žalovaná vyslovila názor, že dôkazné bremeno leží nielen na Sociálnej poisťovni, ale aj na žalobcovi a jeho zamestnávateľovi, ktorí si túto povinnosť, vyplývajúca im z vykonávacieho nariadenia, riadne nespĺnili.

25. Žalovaná poukazom na článok 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia uviedla, že Sociálna poisťovňa - ústredie listom zo dňa 10. decembra 2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie z 10. októbra 2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a Poľskou inštitúciou ZUS v súlade s článkom 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť. Zdôraznila, že určenie poľského zákonodarstva zo strany poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS v praxi znamená, že aj keby došlo k zrušeniu napadnutých rozhodnutí, žalobca bude patriť pod poľskú legislatívu.

26. V závere žalovaná poukázala na rozsudky v prospech sociálnej poisťovne v obdobných prípadoch, ktoré už nadobudli právoplatnosť - rozsudok Krajského súdu v Žiline sp.zn. 21Scud/22/2014 z 29. apríla 2015, právoplatný dňa 12. augusta 2015; rozsudok Krajského súdu v Žiline sp.zn. 21Scud 35/2014 zo dňa 14. januára 2015, právoplatný dňa 20. februára 2015; rozsudok Krajského súdu v Žiline sp.zn. 21Scud/9/2013 zo dňa 3. decembra 2014, právoplatný dňa 9. januára 2015; rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 10Sžso/22/2015 z 27. apríla 2016.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

27. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej tiež SSP) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť žalobcu prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 452 ods. 1 v spojení s ustanovením § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť tak, že preskúmané rozhodnutie žalovanej sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

29. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/155/2014-71 zo dňa 13. októbra 2016, v spojení s opravným uznesením č.k. 14S 155/2016-85 zo dňa 25. novembra 2016, ktorým správny súd podľa § 190 SSP zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 8513-4/2014-BA zo dňa 26.03.2014.

30. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už správny súd v

odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov kasačný súd ich neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

31. Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej - Sociálnej poisťovne ústredie č. 8513-4/2014-BA zo dňa 26.03.2014, ktorým žalovaná čiastočne zmenila rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trnava tak, že z výrokovej časti rozhodnutia vypustila text: „... nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti ...“ a doplnila text: „... .nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ...“ a v ostatnom prvostupňové správne rozhodnutie potvrdila. Sociálna poisťovňa pobočka Trnava rozhodnutím č. 700-0252/2011-23 zo dňa 09.09.2011 rozhodla tak, že žalobcovi A. L. V., nar. XX.XX.XXXX, nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 09.04.2010.

32. Kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, v spojení s rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa, ako aj konania im prechádzajúce a nestotožniac sa s názorom krajského súdu dospel k záveru, že v danej veci neboli splnené zákonné podmienky pre zamietnutie žaloby.

33. Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti postupu a rozhodnutia orgánu verejnej správy nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej časti prvej a tretej hlavy Správneho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách v sociálnych veciach (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán bol príslušný na konanie a následne, či si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v konaní o sociálnej žalobe, ktorú podala fyzická osoba, správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

34. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. (§ 2 ods. 1 SSP)

35. Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. (§ 5 ods. 2 SSP)

36. Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy. (§ 177 ods. 1 SSP)

37. Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. (§ 203 ods. 1, 2 SSP)

38. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore

so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Kasačný súd upriamuje pozornosť tiež na to, že správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej veci posudzuje, či správny orgán aplikoval na predmetnú právnu vec relevantný právny predpis. Zákonnosť postupu správny súd skúma na základe rovnakých kritérií ako zákonnosť rozhodnutia.

39. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku citovaných vyššie, keď súdny prieskum rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou nevykonával v súlade s platnou právnou úpravou zákona o sociálnom poistení v súčinnosti s koordinačnými nariadeniami Európskej únie. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím pri aplikácii uvedenej právnej úpravy postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k inému záveru ako krajský súd.

VI.

Právne posúdenie kasačného súdu

40. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

41. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

42. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I.ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m.m. PL. ÚS 1/04).

43. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

44. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

45. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych

predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

46. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2 (čl. 7 ods.2 Ústavy slovenskej republiky).

47. Slovenská republika vstupom do Európskej únie na základe Zmluvy o prístupí podpísanej v Aténach dňa 16. apríla 2003 jej zmluvnými stranami, ktorá podľa čl. 2 ods. 2 zmluvy vstúpila do platnosti dňa 1. mája 2004, ako nový členský štát Európskej únie touto Zmluvou o prístupí preniesla svoje právomoci na Európsku úniu v určenej miere a svojím vstupom do Európskeho spoločenstva sa súčasne zaviazala k uplatňovaniu právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Právne záväznými aktami na úseku sociálneho zabezpečenia pre členské štáty Európskej únie (teda aj pre Slovenskú republiku) sú Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (vykonávacie nariadenie). Európsky parlament a Rada prijal Nariadenie č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 42 a 308, konajúc postupom v článku 251 zmluvy, sledujúc ciele, uvedené v preambule zmluvy.

48. Základné nariadenie v druhej hlave ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch. V článku 11 ods. 1 uvedeného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje všeobecné pravidlo zakotvené v preambule tohto nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu; tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou. V čl. 11 ods. 3 písm. a/ uvedeného nariadenia európsky zákonodarcia stanoví, že s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pokiaľ fyzická osoba vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch sa určí príslušnosť právneho predpisu členského štátu EÚ podľa právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, v zmysle ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1 čl. 13.

49. Postup uplatňovania článku 13 základného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje v čl. 16 vykonávacieho nariadenia (č. 987/2009).

50. Podľa čl. 16 ods. 1 až 6 vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo

viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

51. V čl. 2 až v čl. 5 vykonávacieho nariadenia európsky zákonodarca ustanovuje rozsah pôsobnosti, pravidlá výmen medzi inštitúciami a rozsah pôsobnosti a pravidlá výmen medzi dotknutými osobami a inštitúciami, formát a spôsob výmeny údajov a právnu relevantnosť dokumentov a podporných dokladov vystavených v inom členskom štáte nasledovne:

52. Čl. 2 ods. 1 až 4, na účely vykonávacieho nariadenia sa výmeny medzi úradmi a inštitúciami členských štátov a osobami, na ktoré sa vzťahuje základné nariadenie, zakladajú na zásadách verejnej služby, účinnosti, aktívnej pomoci, rýchleho poskytovania a dostupnosti vrátane elektronickej dostupnosti, a to predovšetkým pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím.

Inštitúcie si bezodkladne poskytujú alebo vymieňajú všetky údaje potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie. Prenos takýchto údajov medzi členskými štátmi prebieha buď priamo medzi inštitúciami, alebo nepriamo prostredníctvom styčných orgánov.

V prípade, že osoba omylom predložila informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii na území iného členského štátu, ako je ten, v ktorom sa nachádza inštitúcia určená v súlade s vykonávacím nariadením, táto inštitúcia bezodkladne postúpi predmetné informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii určenej v súlade s vykonávacím nariadením spolu s údajom o pôvodnom dátume ich predloženia. Tento dátum je pre príslušnú inštitúciu záväzný. Inštitúcie členského štátu však nemôžu niesť zodpovednosť ani sa ich nečinnosť nemôže považovať za prijatie rozhodnutia, ak im inštitúcie iného členského štátu zaslali informácie, dokumenty alebo žiadosti oneskorene.

Ak sa údaje postúpia nepriamo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu určenia, lehoty na odpoveď na žiadosti začínajú plynúť od dátumu, keď styčný orgán prijal žiadosť, ako keby ju prijala inštitúcia v tomto členskom štáte.

53. Článok 3 ods. 1 až 4, členské štáty zabezpečia, aby dotknutým osobám boli sprístupnené potrebné informácie s cieľom informovať ich o zmenách, ktoré sa zaviedli základným nariadením a vykonávacím nariadením, aby mohli uplatňovať svoje práva. Taktiež zabezpečia užívateľsky prístupné služby.

Od osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciami postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo

situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú.

Členské štáty pri zhromažďovaní, odstupovaní alebo spracovaní osobných údajov podľa svojich právnych predpisov na účely vykonávania základného nariadenia zabezpečujú, aby dotknuté osoby mohli v plnej miere vykonávať svoje práva týkajúce sa ochrany osobných údajov v súlade s predpismi Spoločenstva o ochrane fyzických osôb vo vzťahu k spracovaniu osobných údajov a voľnému pohybu takýchto údajov.

V rozsahu potrebnom na uplatňovanie základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia zodpovedné inštitúcie postúpia dotknutým osobám informácie a vydajú im dokumenty, a to bezodkladne a v každom prípade v rámci lehôt stanovených právnymi predpismi dotknutého členského štátu. Zodpovedná inštitúcia oznámi svoje rozhodnutie žiadateľovi s bydliskom alebo miestom pobytu v inom členskom štáte priamo alebo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu bydliska alebo pobytu. V prípade zamietnutia dávok táto inštitúcia tiež uvedie dôvody zamietnutia, opravné prostriedky a lehoty na odvolanie. Kópia tohto rozhodnutia sa zašle ďalším zainteresovaným inštitúciám.

54. Článok 4 ods. 1 až 3, správna komisia určí štruktúru, obsah, formu a podrobné mechanizmy výmeny dokumentov a štruktúrovaných elektronických dokumentov.

Zasielanie údajov medzi inštitúciami alebo styčnými orgánmi sa uskutočňuje elektronickými prostriedkami buď priamo, alebo nepriamo prostredníctvom prístupových bodov patriacich do spoločného bezpečnostného rámca, ktorý je schopný zaručiť dôvernosť a ochranu vymieňaných údajov. Pri komunikácii s dotknutými osobami zodpovedné inštitúcie používajú mechanizmy, ktoré sú vhodné v danom prípade, a podľa možnosti maximálne uprednostňujú používanie elektronických prostriedkov. Správna komisia vypracuje praktické pravidlá zasielania informácií, dokumentov alebo rozhodnutí dotknutej osobe pomocou elektronických prostriedkov.

55. Článok 5 ods. 1 až 4 dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu osoby na účely uplatnenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.

V prípade pochybností o platnosti dokumentu alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené, inštitúcia členského štátu, ktorej sa dokument predložil, požiada inštitúciu, ktorá dokument vydala, o poskytnutie potrebných objasnení a v prípade potreby o zrušenie tohto dokumentu. Vydávajúca inštitúcia prehodnotí dôvody na vydanie dokumentu a prípadne ho zruší.

V prípade pochybností týkajúcich sa informácií poskytnutých dotknutou osobou, platnosti dokumentu alebo podporných dokladov, alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v nich uvedené, inštitúcia miesta pobytu alebo bydliska vykoná v zmysle odseku 2 na žiadosť príslušnej inštitúcie v rámci svojich možností potrebné overenie týchto informácií alebo tohto dokumentu.

Ak dotknuté inštitúcie nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii, a to najskôr jeden mesiac od dátumu, keď inštitúcia, ktorá dostala dokument, predložila svoju žiadosť. Správna komisia sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu, keď jej bola záležitosť predložená.

56. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje v čl. 20 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

57. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu žalovanej kasačný súd

zistil, že žalovaná tvrdila, že listom zo dňa 10. decembra 2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie z 10. októbra 2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a Poľskou inštitúciou ZUS v súlade s článkom 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť. Uvedenú skutočnosť potvrdila žalovaná aj vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobcu v posudzovanej veci, zdôrazniac, že určenie poľského zákonodarstva zo strany poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS v praxi znamená, že aj keby došlo k zrušeniu napadnutých rozhodnutí, žalobca bude patriť pod poľskú legislatívu. Napriek uvedenému Sociálna poisťovňa konajúc a rozhodujúc podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. v platnom znení preskúmanými rozhodnutiami vydanými v oboch stupňoch administratívneho konania určila, že žalobcovi - A. L. V., nar. XX.XX.XXXX nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 09.04.2010.

58. Ďalej kasačný súd zistil, že Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „veľký senát“) posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp.zn. 9Sžsk/22/2017 zo dňa 16. mája 2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP postúpil vec vedenú na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.

59. Veľký senát uznesením sp.zn. 1Vs/1/2018 zo dňa 4. decembra 2018 rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovne: „Odpoveď na 1/ otázku: Dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov Európskej únie podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 z 16.09.2009 musí byť určitá, čo do obsahu ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a súčasne musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči a pod.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: Definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.“ Rozhodnutie veľkého senátu je záväznou judikatúrou pre ďalšie rozhodovanie najvyššieho súdu vo veciach s obdobnou právnou problematikou.

60. Vychádzajúc z uvedeného a právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia najvyšší súd v danej veci poukazuje na záver veľkého senátu v uvedenom uznesení, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EU podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu, v tomto prípade žalovanej, konštatuje, že ani v danom prípade z dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia nevyplýva, že k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva došlo aj vo vzťahu k žalobcovi, keď skutkové zistenia vyplývajúce z administratívneho spisu potvrdzujú koordináciu medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia a akceptáciu dohody o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva Sociálnou poisťovňou len vo vzťahu k zamestnancom zamestnávateľa žalobcu - Z. S. K. - GM CONZULTIG.

61. Pokiaľ na základe vzájomnej koordinácie Sociálna poisťovňa a inštitúcia sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky určili uplatniteľnú legislatívu Poľskej republiky dohodou, na sociálne poistenie žalobcu ako dotknutej osoby sa bude aplikovať príslušná právna úprava Poľskej republiky, určená dohodou, a preto žalobca ako dotknutá osoba bude podliehať pod právomoc Poľskej republiky ako štátu, ktorého legislatíva bola touto dohodou určená. Uvedená skutočnosť potom vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie sociálneho zabezpečenia druhého členského štátu EÚ konať o otázke uplatniteľnosti legislatívy na sociálne poistenie žalobcu ako dotknutej osoby, keďže uplatniteľnosť príslušnej legislatívy na sociálne poistenie žalobcu bola vyriešená práve na základe dohody uzavretej

medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia Slovenskej a Poľskej republiky ako členských štátov Európskej únie. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že pokiaľ došlo k určení uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky vo vzťahu k žalobcovi od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

62. Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich z administratívneho spisu poukazom na závery uvedené vyššie kasačný súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej náležite nevychádza z právnej úpravy ustanovenej vo vykonávacom nariadení EÚ v spojení s právnou úpravou ustanovenou v základnom nariadení EÚ, podmieňujúcich jeho nezákonnosť, z ktorých dôvodov najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c/, e/, f/ SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

63. O nároku na náhradu trov konania pred správnym súdom a o nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v kasačnom konaní mal úspech, priznal nárok na ich náhradu (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 3 SSP) v skrátenej rozsahu. Vzhľadom na závery uvedené vyššie najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu vyhodnotil bez právnej relevancie, ktoré nepodmienili jeho úspešnosť v kasačnom konaní. Z dôvodov, že v konaní súdneho prieskumu zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu na základe správnej žaloby vo veciach sociálnych, ak žalobca je fyzickou osobou, správny súd (tiež kasačný súd) nie je viazaný žalobnými bodmi, kasačný súd zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie, pričom k zrušeniu a vráteniu rozhodnutia žalovanej nedošlo z dôvodov žalobcom uvádzaných v žalobe ani uvedených jeho právnym zástupcom v kasačnej sťažnosti. Súčasne kasačný súd znížil nárok žalobcu na náhradu trov konania aj z dôvodu, že v danej veci ide o tzv. typizovanú žalobu. Kasačný súd z rozhodovacej činnosti mal preukázané, že v prejednávanej veci ide o nárok žalobcu uplatnený žalobou, čo do rozsahu a obsahu, skutkovo a právne veľmi obdobnou ako žaloby poľských občanov proti žalovanej Sociálnej poisťovni v iných preskúmaných konaniach (napr. 7Sžso/71/2015, 7Sžso/75/2015, 7Sžso/70/2015, 7Sžso/18/2015, 7Sžso/27/2016, 7Sžso/12/2016, 7Sžso/21/2016, 7Sžso/9/2016 a ďalšie), s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcu. Na druhej strane pri svojom rozhodovaní o náhrade trov konania kasačný súd prihliadol aj na povinnosť právneho zástupcu riadne plniť procesné povinnosti žalobcu, a to najmä dodržiavanie lehôt a pokynov konajúcich súdov. Po zvážení uvedených hľadísk znížil najvyšší súd žalobcom požadovaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1 majúc za to, že priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcovi v celom rozsahu, by v danom prípade bolo v rozpore s materiálnou spravodlivosťou.

64. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.